

Kulturutskottets yttrande 2025/26:KrU3y

Riksrevisionens rapport om Statens fastighetsverks fastighetsförvaltning

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att ge kulturutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2025/26:152 Riksrevisionens rapport om Statens fastighetsverks fastighetsförvaltning.

Kulturutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör kulturutskottets beredningsområde och över kommittémotion 2025/26:3980 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Utskottet anser att finansutskottet bör avstyrka motionsyrkandena och föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V, MP).

Utskottets överväganden

Statens fastighetsverks fastighetsförvaltning

Skrivelsen

I skrivelsen behandlar regeringen Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer till regeringen i rapporten Förvaltning av fastigheter – Statens fastighetsverk och regeringens styrning (RiR 2025:30). Riksrevisionens övergripande slutsats är att Statens fastighetsverks förvaltning av marknadshyres- och bidragsfastigheter till stora delar bedrivs effektivt, men att det finns vissa brister i myndighetens förvaltning och regeringens styrning.

I likhet med Riksrevisionen bedömer regeringen att Statens fastighetsverks förvaltning av fastigheter i huvudsak bedrivs effektivt och att hyrorna är skäliga och marknadsmässiga. Vidare instämmer regeringen i Riksrevisionens bedömning att det finns ett behov av att se över beräkningsmodellen för avkastningskravet och att överväga hur en översyn av modellen kan utformas. Samtidigt påpekar regeringen att den nuvarande beräkningsmodellen utgår från de riktlinjer för den statliga fastighetsförvaltningen som riksdagen har beslutat om.

Regeringen delar i huvudsak Riksrevisionens bedömning att det finns behov av att överväga att förtydliga ansvaret och principerna för processen för kompletteringar av det statliga fastighetsbeståndet. Regeringen påpekar att rapporten Regeringsuppdrag – utvärdering av kulturfastighetsstrategins genomförande (2025) för närvarande bereds i Regeringskansliet. I rapporten har Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk lämnat förslag om att Riksantikvarieämbetet bör få ett utpekad ansvar för att identifiera och föreslå strategiska kompletteringar och förvärv till statens fastighetsbestånd.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3980 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en ny beräkningsmodell för Statens fastighetsverks avkastningskrav. Motionärerna påpekar att dagens beräkningsmodell gör det möjligt för Statens fastighetsverk att öka intäkterna genom höjda hyror trots att myndigheten över tid har byggt upp ett ackumulerat överskott från sin fastighetsförvaltning. Enligt motionärerna innebär detta i praktiken att resurser överförs från kulturverksamhet till fastighetsförvaltning.

Vidare föreslås i yrkande 2 att regeringen tar fram en helt ny hyresmodell för hyressättning av kulturfastigheter och fastigheter med kulturverksamhet. Principerna för en sådan hyresmodell skulle, enligt motionärerna, vara att fastighetsägaren får ett tydligt ansvar för att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler. Fastighetsägaren ska också bära alla underhållskostnader.

I yrkande 3 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen att regeringens uppdrag till Statens fastighetsverk när det gäller fastighetsbeståndet ska omprövas så att kulturens och kulturarvets värden ges företräde. Motionärerna anser att regeringen bör utarbeta en tydligare strategi för fastighetsbeståndet och, inte minst, att större fokus läggs på vilka kompletterande förvärv som behöver göras för att värna det svenska kulturarvet.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen välkomnar utskottet Riksrevisionens granskning. Statens fastighetsverk är den största förvaltaren av statliga kulturfastigheter. Bland dessa finns museibygnader, teatrar och flera av Sveriges mest värdefulla kulturmiljöer. Det är därför angeläget att Statens fastighetsverks förvaltning av fastigheter sker på ett ansvarsfullt sätt med en god resurs-hållning och en hög ekonomisk effektivitet samtidigt som de kulturhistoriska värdena långsiktigt bevaras.

Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer samt att regeringen även fortsättningsvis avser att följa utvecklingen i fråga om Statens fastighetsverks fastighetsförvaltning. Utskottet anser därför att finansutskottet bör avstyrka motion 2025/26:3980 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkan-dena 1–3.

Utskottet har inte något ytterligare att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 21 april 2026

På kulturutskottets vägnar

Mats Berglund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Berglund (MP), Malin Danielsson (L), Alexander Christiansson (SD), Björn Wiechel (S), Kristina Axén Olin (M), Lars Mejern Larsson (S), Jonas Andersson (SD), Emma Ahlström Köster (M), Magnus Manhammar (S), Runar Filper (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Catarina Deremar (C), Anna-Lena Hedberg (SD), Carl Nordblom (M) och Louise Thunström (S).

Avvikande mening

Avvikande mening (V, MP)

Mats Berglund (MP) och Vasiliki Tsouplaki (V) anför:

Vi ser ett omedelbart behov av åtgärder för att minska riskerna för kultur- och kulturarvsinstitutioner som är beroende av statliga kulturfastigheter. Trots att Riksrevisionen påpekat ett antal brister i såväl Statens fastighetsverks fastighetsförvaltning som i regeringens styrning av Statens fastighetsverk har regeringen inte presenterat några konkreta och framåtsyftande åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med tydliga och verkningfulla förslag för att åtgärda de identifierade bristerna. Regeringen bör exempelvis skyndsamt utreda och återkomma med förslag till en reformerad beräkningsmodell för Statens fastighetsverks avkastningskrav. Regeringen bör också ta fram en ny, ändamålsenlig modell för hyressättning av kulturfastigheter och andra fastigheter med kulturell verksamhet. Därutöver anser vi att Statens fastighetsverk bör bedriva ett mer aktivt och systematiskt arbete när det gäller strategiska förvärv av kulturhistoriskt intressanta fastigheter som borde vara i statens ägo. Regeringens uppdrag till Statens fastighetsverk bör därför revideras så att bevarandet av kulturens och kulturarvets värden ges större tyngd.

Mot denna bakgrund anser vi att finansutskottet bör tillstyrka motion 2025/26:3980 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1–3.